

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
27007958	CPI Luís Díaz Moreno	Baralla	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Crecedemento en harmonía	5º Inf.	8	280

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	15
4.2. Materiais e recursos didácticos	16
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	17
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	17
6. Medidas de atención á diversidade	17
7.1. Concreción dos elementos transversais	18
7.2. Actividades complementarias	18
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	19
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	20
9. Outros apartados	20

1. Introducción

A programación da área de Crecemento e Harmonía recolle os elementos curriculares que se traballarán ao longo do curso de 5º de EI e céntrase nas dimensións persoal e social das nenas ou dos nenos, entendidas como inseparables e complementarias, que se desenvolven e regulan de maneira progresiva conxunta e harmónica aínda que só adquiren sentido desde a complementariedade coas outras dúas áreas, xa que se produce nunha contorna física e natural determinada e precisa da utilización de distintas linguaxes e representacións da realidade. Aténdese polo tanto ao desenvolvemento psicomotor, adquisición paulatina do control de sí mesmo e ao proceso gradual de construción da propia identidade.

Esta programación está deseñada para ser desenvolvida, conxuntamente coas programacións das outras dúas áreas, a través da realización de unidades didácticas formadas por tarefas, actividades e exercicios. Consideremos fundamental seguir respetando o principio de globalidade á hora de deseñar situacións de aprendizaxe, onde se poñan en práctica habilidades e capacidades relacionadas coas tres áreas curriculares.

Para levar a cabo unha concreción dos elementos curriculares que irán en cada unidade ou proxecto adaptable a diferentes realidades de aula, establecemos categorías xerais que actuarán coma centro de interese orientativo, pero que cada mestra ou mestre poderá adaptar a un tema máis concreto, sempre favorecendo que xurdan dos intereses das nenas e nenos. Atoparemos dúas unidades didácticas en cada trimestre, e unha unidade transversal que se desenvolverá ao longo de todo o curso onde se traballarán de forma reiterativa aspectos moi concretos relacionados coa área e que complementará o traballado nas outras unidades.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Progresar no coñecemento e no control do seu corpo e na adquisición de distintas estratexias, adecuando as súas accións á realidade da contorna dunha maneira segura para construír unha autoimaxe axustada e positiva.	1	1		1		1		
OBX2 - Recoñecer, manifestar e regular progresivamente as súas emocións expresando necesidades e sentimentos para lograr o benestar emocional e a seguridade afectiva		1	1		1			
OBX3 - Adoptar modelos, normas e hábitos, desenvolvendo a confianza nas súas posibilidades e sentimentos de logro para promover un estilo de vida saudable e ecosocialmente responsable			1				1	1
OBX4 - Establecer interaccións sociais en condicións de igualdade, valorando a importancia da amizade, do respecto e da empatía para construír a súa propia identidade baseada en valores democráticos e de respecto aos dereitos humanos	1		1					1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Aprendizaxe continua.	Esta unidade traballarase de xeito transversal durante todo o curso e complementará as outras unidades/categorías. Aquí atoparemos actividades relacionadas coas linguaxes coma medio de comunicación (assembleas, buscas de información, uso de medios dixitais) de expresión (conciencia fonolóxica, emprego de diferentes soportes) e de relación social (pautas de convivencia, autoregulación emocional....). Terán cabida nesta unidade todas as actividades que realizaremos de presentación de novos integrantes da clase, de dinámicas de cohesión de grupo, elaboración das normas da clase en gran grupo, rutinas... e todo aquilo que se repito ao longo do curso para favorecer as aprendizaxes máis básicas e elementais por parte do alumnado.	40	X	X	X
2	Voltamos ao colexio. Medramos	A maioría do alumnado xa recoñece a súa aula pero hai cousas que aínda non saben e que irán descubrindo coa variedade de posibilidades que ofrecen os distintos recunchos e espazos. Avanzarase no traballo comezado o curso anterior, afianzando o coñecemento das súas características físicas e propias, axudándoos a recoñecer a súa identidade sexual e traballando o respecto e a igualdade. Reforzaremos a adquisición de hábitos de hixiene e posturais de cara a conseguir unha autonomía e identidade satisfactorias.	40	X		
3	Onde vivimos e con quen?	Nesta unidade descubriremos as características dunha vivenda, as súas dependencias e as actividades que se realizan nela. Observaremos os diferentes tipos de vivendas, de que están feitas... O traballo coa familia farase desde a súa propia realidade descubrindo os lazos de parentesco, expresións de sentimentos.... Despertaremos actitudes de respecto e valoración cara a familia, participación e colaboración nas tarefas da casa. .	40	X		
4	Qué pasa na rúa?	Nesta unidade colocaremos o centro de interés nas relacións que se establecen entre as persoas. Axudaremos a que os nenos e nenas exploren as características da contorna rural onde viven e a coñecer as semellanzas e diferenzas ca vila e ca cidade. Afianzaremos normas e actitudes de seguridade viaria, coñeceremos algúns oficios e profesións, así como servizos e medios de transporte. Descubriremos como afectan a vida cotiá as inclemencias do tempo de inverno e a súa relación coas pezas de vestir, todo iso co obxectivo de axudalos a ser cada vez máis autónomos e responsables.	40		X	

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
4	Qué pasa na rúa?		40		X	
5	Comunicámonos	Os medios de comunicación e de información forman parte da vida cotiá. O teléfono, a radio, a televisión, a prensa e o ordenador están presentes na vida do alumnado e convértense nun impotante eixe motivador para o desenrolo dunha gran variedade de aprendizaxes. Un obxectivo principal será ensinarlles a utilidade destes medios, as súas características máis sinaladas e as funcións que cumpren na sociedade. Coñeceremos aqueles dos que facemos uso habitualmente e reflexionaremos sobre os hábitos da súa utilización.	40		X	
6	Para qué serven as plantas?	O alumnado adquirirá novos coñecementos que estarán conectados cos que xa posue. A maior autonomía permitiralle enfrontarse a cuestións máis afastadas da súa realidade inmediata. Deste xeito poderán realizar unha aproximación as complexas relacións que se establecen entre os seres vivos e o medio. Descubrirán o mundo vexetal a través de actividades que os axudarán a observar e a explorar as plantas, estimulando a curiosidade por coñecer como son, cal é o seu ciclo vital, que cuidados necesitan e que relacións de interdependencia manteñen cos demais seres vivos. Tamén descubrirán as transformacións que se producen no medio coa chegada da primavera.	40			X
7	Os animais tamén medran	Partindo da experiencia que posúe o alumnado e a través dos distintos recursos e actividades, axudaremos a ampliar os seus coñecementos. Deste modo, identificarán algunhas características morfolóxicas do corpo dos animais, como se desprazan, como se reproducen e os beneficios que proporcionan aos seres humanos. Aprenderán a valoralos como seres vivos que hai que coidar, respectar e dar cariño. Esta última unidade do curso coincide cos cambios nas rutinas e actividades que propicia a chegada do verán.	40			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Aprendizaxe continua.	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Recoñecer, identificar e representar o corpo na súa globalidade e nas súas diferentes partes mostrando un nivel de detalle acorde á súa idade ou estado madurativo, chegando a interiorizar paulatinamente o seu esquema corporal	Logra un esbozo da figura humana diferenciando partes e detalles do corpo: cabeza, tronco, brazos, mans, pernas, pés, pestanas, cellas...	TI
CA1.6 - Participar en contextos de xogo dirixido e espontáneo axustándose ás súas posibilidades persoais e mostrando destrezas motoras e habilidades manipulativas cada vez máis axustadas	Amosa interese por participar no xogo dirixido e no espontáneo progresando nas súas destrezas e habilidades.	
CA2.1 - Identificar e manifestar os propios sentimentos, vivencias, emocións e comprender as dos demais.	Recoñece e manifesta os seus sentimentos, emocións, vivencias... e os dos demais.	
CA2.5 - Adquirir un nivel mínimo de tolerancia á frustración e ser capaz de adaptar o seu comportamento a diferentes situacións.	Adáptase a diferentes situacións aceptando os seus erros e mellorando a súa actuación nos seus xogos e movementos.	
CA2.8 - Participar con iniciativa en xogos e actividades colectivas relacionándose con outras persoas con actitudes de afecto e empatía, aceptando as diferenzas individuais e evitando todo tipo de discriminación.	Amosa interese polos xogos colectivos aceptando as diferenzas dos seus iguais.	
CA3.6 - Resolver con iniciativa e autonomía actividades da vida cotiá, colaborar en tarefas e aceptar as normas.	Realiza de forma autónoma actividades da vida cotiá e cumpre as normas.	
CA4.2 - Respetar a secuencia temporal asociada aos acontecementos e actividades cotiás, adaptándose ás rutinas establecidas para o grupo e desenvolvendo comportamentos respectuosos cara ás demais persoas.	Respetas as rutinas e móstrase respectuoso coas demais persoas.	
CA4.6 - Participar activamente en actividades relacionadas coa reflexión sobre as normas sociais que regulan a convivencia e promoven valores como o respecto á diversidade e o trato non discriminatorio cara ás persoas.	Valora a importancia da convivencia, da igualdade, o respecto... entre persoas.	
CA4.7 - Desenvolver destrezas e habilidades para a xestión de conflitos de forma positiva propoñendo alternativas creativas e tendo en conta o criterio doutras persoas.	Mostra habilidades para resolver os conflitos	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Imaxe global e segmentaria do corpo: características individuais e percepción dos cambios físicos. Autoimaxe positiva e axustada ante os demais. - Avance e control progresivo da motricidade fina. - Interiorización das nocións espazo-temporais nas actividades cotiás. - Identificación, verbalización e expresión de sentimentos, emocións, vivencias, preferencias e intereses propios e dos demais persoas. - Ferramentas para a identificación, expresión, aceptación e control progresivo das propias emocións, sentimentos, vivencias, preferencias e intereses.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Estratexias para desenvolver a seguridade en si mesmo, o recoñecemento das súas posibilidades e a asertividade respectuosa cara aos demais. - Aceptación e valoración axustada e positiva da súa persoa, confiando nas súas posibilidades e recoñecendo as limitacións propias. - Aceptación construtiva de erros e correccións: manifestacións de superación e logro. - Estratexias para a resolución de conflitos e para o desenvolvemento da resiliencia. - Recoñecemento das necesidades básicas do corpo. Hixiene, vestido, alimentación, descanso, actividade. - Aceptación das normas de comportamento establecidas durante as comidas, os desprazamentos, o descanso e a hixiene. - Actividade física estruturada con diferentes graos de intensidade. - Rutinas: planificación secuenciada das accións para resolver unha tarefa; normas de comportamento social na comida, o descanso, a hixiene e os desprazamentos, etc. - Xestión do seu comportamento en función das necesidades das outras persoas e das normas de funcionamento do grupo, dereitos, responsabilidades e comportamentos sociais, camiñando progresivamente cara á autorregulación das súas accións. - Resolución de conflitos xurdidos nas interaccións sociais. - Fórmulas de cortesía e interacción social positiva. Actitude de axuda e cooperación. A resposta empática á diversidade debida a distintas formas de discapacidade e ás súas implicacións na vida cotiá.

UD	Título da UD	Duración
2	Voltamos ao colexio. Medramos	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Progresar no coñecemento do seu corpo axustando accións e reaccións e desenvolvendo o equilibrio, a percepción sensorial e a coordinación no movemento	Logra un esbozo da figura humana diferenciando partes e detalles do corpo: cabeza, tronco, brazos, mans, pernas, pés, pestanas, cellas...	TI
CA1.2 - Recoñecer, identificar e representar o corpo na súa globalidade e nas súas diferentes partes mostrando un nivel de detalle acorde á súa idade ou estado madurativo, chegando a interiorizar paulatinamente o seu esquema corporal	Identifica e verbaliza as sensacións captadas polos sentidos.	
CA1.3 - Recoñecer as percepcións sensoriais propioceptivas e exteroceptivas captadas a través dos sentidos verbalizando as sensacións que producen	Forma unha imaxe positiva de sí mesmo e acepta a súa identidade, as súas limitacións e as súas posibilidades.	
CA1.4 - Construír unha imaxe positiva propia e aceptar a súa identidade manifestando confianza nas súas posibilidades e recoñecendo as súas limitacións	Controla o seu corpo en movemento, adaptando a resposta motriz ás dimensións e elementos do espazo.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.5 - Coordinar e controlar ou seu corpo, as súas posibilidades motrices e adaptalo ás características dos obxectos, á acción e á vida cotiá, mostrando un variado repertorio motriz	Progresa no coñecemento do seu corpo, no equilibrio, na percepción sensorial e ten unha boa coordinación de movementos.	
CA1.7 - Identificar semellanzas e diferenzas entre as persoas valorando positivamente a diversidade	Identifica e acepta as semellanzas e diferenzas entre as persoas.	
CA2.1 - Identificar e manifestar os propios sentimentos, vivencias, emocións e comprender as dos demais.	Recoñece e manifesta os seus sentimentos, emocións, vivencias... e os dos demais.	
CA2.2 - Manifestar sentimentos de seguridade persoal na participación en xogos e nas diversas situacións da vida cotiá, confiando nas propias posibilidades e mostrando iniciativa.	Confía nas súas posibilidades de acción e movemento nos seus xogos.	
CA3.2 - Recoñecer hábitos de saúde, alimentación saudable, hixiene corporal e benestar utilizando adecuadamente espazos e materiais.	Progresa na súa autonomía para satisfacer as necesidades básicas: a alimentación, hixiene, coidado do propio corpo...	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Exploración e control do corpo, recoñecendo progresivamente as súas características e posibilidades para chegar á toma de conciencia do esquema corporal e das súas posibilidades expresivas. - Imaxe global e segmentaria do corpo: características individuais e percepción dos cambios físicos. Autoimaxe positiva e axustada ante os demais. - Identificación e respecto das diferenzas, así como a aceptación da súa imaxe corporal e da propia identidade. - Desenvolvemento da identidade sexual e aceptación do corpo sexuado. - Adquisición das nocións básicas de orientación e coordinación de movementos ¿control progresivo da coordinación, ton, equilibrio e desprazamentos¿ co fin de adquirir autonomía na realización das tarefas. - Interiorización das nocións espazo-temporais nas actividades cotiás. - Identificación, verbalización e expresión de sentimentos, emocións, vivencias, preferencias e intereses propios e dos demais persoas. - Aceptación e valoración axustada e positiva da súa persoa, confiando nas súas posibilidades e recoñecendo as limitacións propias. - Recoñecemento das necesidades básicas do corpo. Hixiene, vestido, alimentación, descanso, actividade. - Aceptación das normas de comportamento establecidas durante as comidas, os desprazamentos, o descanso e a hixiene. - Rutinas: planificación secuenciada das accións para resolver unha tarefa; normas de comportamento social na comida, o descanso, a hixiene e os desprazamentos, etc.

UD	Título da UD	Duración
3	Onde vivimos e con quen?	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Progresar no coñecemento do seu corpo axustando accións e reaccións e desenvolvendo o equilibrio, a percepción sensorial e a coordinación no movemento	Progresa no coñecemento do seu corpo, no equilibrio, na percepción sensorial e ten unha boa coordinación de movementos.	TI
CA1.5 - Coordinar e controlar o seu corpo, as súas posibilidades motrices e adaptalo ás características dos obxectos, á acción e á vida cotiá, mostrando un variado repertorio motriz	Controla o seu corpo en movemento, adaptando a resposta motriz ás dimensións e elementos do espazo.	
CA1.7 - Identificar semellanzas e diferenzas entre as persoas valorando positivamente a diversidade	Identifica e acepta as semellanzas e diferenzas entre as persoas.	
CA2.3 - Participar en contextos de xogo dirixido e espontáneo axustándose ás súas posibilidades persoais.	Amosa interese por participar no xogo dirixido e no espontáneo progresando nas súas destrezas e habilidades.	
CA2.4 - Identificar e expresar as súas necesidades e sentimentos axustando progresivamente o control das súas emocións.	Recoñece e expresa as súas necesidades e sentimentos e controla as emocións.	
CA3.2 - Recoñecer hábitos de saúde, alimentación saudable, hixiene corporal e benestar utilizando adecuadamente espazos e materiais.	Progresa na súa autonomía para satisfacer as necesidades básicas: a alimentación, hixiene, coidado do propio corpo...	
CA3.4 - Realizar actividades relacionadas co autocoidado e co coidado da contorna con actitude de respecto e mostrando autoconfianza e iniciativa.	Amosa interese e iniciativa polo autocoidado, o coidado e o respecto da contorna	
CA4.1 - Manifestar sentimentos de seguridade persoal na participación en xogos e nas diversas situacións da vida cotiá, confiando nas propias posibilidades e mostrando iniciativa.	Confía nas súas posibilidades nos xogos e nas demais actividades da vida cotiá.	
CA4.2 - Respetar a secuencia temporal asociada aos acontecementos e actividades cotiás, adaptándose ás rutinas establecidas para o grupo e desenvolvendo comportamentos respectuosos cara ás demais persoas.	Respeta as rutinas e móstrase respectuoso coas demais persoas.	
CA4.6 - Participar activamente en actividades relacionadas coa reflexión sobre as normas sociais que regulan a convivencia e promoven valores como o respecto á diversidade e o trato non discriminatorio cara ás persoas.	Valora a importancia da convivencia, da igualdade, o respecto... entre persoas.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Exploración e control do corpo, recoñecendo progresivamente as súas características e posibilidades para chegar á toma de conciencia do esquema corporal e das súas posibilidades expresivas. - Identificación e respecto das diferenzas, así como a aceptación da súa imaxe corporal e da propia identidade. - Desenvolvemento da identidade sexual e aceptación do corpo sexuado. - Interiorización das nocións espazo-temporais nas actividades cotiás. - O xogo como ferramenta de exploración persoal.

Contidos

- Estratexias para a resolución de conflitos e para o desenvolvemento da resiliencia.
- Recoñecemento das necesidades básicas do corpo. Hixiene, vestido, alimentación, descanso, actividade.
- Aceptación das normas de comportamento establecidas durante as comidas, os desprazamentos, o descanso e a hixiene.
- Hábitos e prácticas sostibles e ecosocialmente responsables relacionadas coa alimentación, coa hixiene, coa actividade física, co descanso, co autocoidado e co coidado da contorna.
- Rutinas: planificación secuenciada das accións para resolver unha tarefa; normas de comportamento social na comida, o descanso, a hixiene e os desprazamentos, etc.
- A diversidade familiar. Familia, escola e outros contextos socioemocionais. Identificación e diferenciación como primeiros grupos sociais de pertenza e interacción. Outros grupos sociais de pertenza: características, funcións e servizos.
- Estratexias de autorregulación da conduta. Empatía e respecto.
- A amizade como valor, así como elemento protector, de prevención da violencia e de desenvolvemento da cultura da paz.
- Fórmulas de cortesía e interacción social positiva. Actitude de axuda e cooperación. A resposta empática á diversidade debida a distintas formas de discapacidade e ás súas implicacións na vida cotiá.
- Potenciación do xogo como elemento común a todas as culturas.
- Xogo simbólico. Observación, imitación e representación de persoas, personaxes e situacións. Estereotipos e prexuízos.

UD	Título da UD	Duración
4	Qué pasa na rúa?	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.3 - Recoñecer as percepcións sensoriais propioceptivas e exteroceptivas captadas a través dos sentidos verbalizando as sensacións que producen	Identifica e verbaliza as sensacións captadas polos sentidos.	TI
CA2.4 - Identificar e expresar as súas necesidades e sentimentos axustando progresivamente o control das súas emocións.	Recoñece e expresa as súas necesidades e sentimentos e controla as emocións.	
CA2.6 - Ofrecer e pedir axuda en situacións cotiás valorando os beneficios da cooperación e da axuda entre iguais.	Solicita e ofrece axuda aos seus iguais.	
CA3.1 - Manexar diferentes obxectos, útiles e ferramentas en situacións de xogo e na realización de tarefas cotiás, mostrando un control progresivo e de coordinación de movementos de carácter fino.	Progresa no desenvolvemento da motricidade fina.	
CA3.4 - Realizar actividades relacionadas co autocoidado e co coidado da contorna con actitude de respecto e mostrando autoconfianza e iniciativa.	Amosa interese e iniciativa polo autocoidado, o coidado e o respecto da contorna.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA3.6 - Resolver con iniciativa e autonomía actividades da vida cotiá, colaborar en tarefas e aceptar as normas.	Realiza de forma autónoma actividades da vida cotiá e cumpre as normas.	
CA4.1 - Manifestar sentimentos de seguridade persoal na participación en xogos e nas diversas situacións da vida cotiá, confiando nas propias posibilidades e mostrando iniciativa.	Confía nas súas posibilidades nos xogos e nas demais actividades da vida cotiá.	
CA4.3 - Participar con iniciativa en xogos e actividades colectivas relacionándose con outras persoas con actitudes de afecto e empatía e evitando todo tipo de discriminación.	Mostra iniciativa nos xogos aceptando as diferenzas dos seus iguais e sin discriminación.	
CA4.6 - Participar activamente en actividades relacionadas coa reflexión sobre as normas sociais que regulan a convivencia e promoven valores como o respecto á diversidade e o trato non discriminatorio cara ás persoas.	Valora a importancia da convivencia, da igualdade, o respecto... entre as persoas.	
CA4.8 - Participar, desde unha actitude de respecto, en actividades relacionadas con costumes e tradicións étnicas e culturais presentes na súa contorna mostrando interese por coñecelas.	Mostra interese por coñecer e participar nas actividades relacionadas coas costumes e tradicións da súa contorna.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Descubrimento dos cambios que se producen nas persoas co paso do tempo, respectando as diferenzas. - Coñecemento do corpo e da contorna a través dos sentidos e das súas funcións. Implicacións da discapacidade sensorial ou física na vida cotiá. - Estratexias de axuda e colaboración en contextos de xogo e rutinas. - O xogo como ferramenta de exploración persoal. - Valoración da necesidade de desenvolverse en espazos saudables identificando as condicións que os caracterizan. Colaboración no mantemento de ambientes limpos e ordenados. - Hábitos e prácticas sostibles e ecosocialmente responsables relacionadas coa alimentación, coa hixiene, coa actividade física, co descanso, co autocoidado e co coidado da contorna. - Xestión do seu comportamento en función das necesidades das outras persoas e das normas de funcionamento do grupo, dereitos, responsabilidades e comportamentos sociais, camiñando progresivamente cara á autorregulación das súas accións. - A diversidade familiar. Familia, escola e outros contextos socioemocionais. Identificación e diferenciación como primeiros grupos sociais de pertenza e interacción. Outros grupos sociais de pertenza: características, funcións e servizos. - Habilidades socioafectivas e de convivencia: comunicación de sentimentos e emocións e pautas básicas de convivencia que inclúan o respecto á igualdade e o rexeitamento de calquera tipo de discriminación. - Estratexias de autorregulación da conduta. Empatía e respecto. - Potenciación do xogo como elemento común a todas as culturas. - Xogo simbólico. Observación, imitación e representación de persoas, personaxes e situacións. Estereotipos e prexuízos. - Celebracións, costumes e tradicións. Ferramentas para o aprecio dos sinais de identidade étnico-cultural presentes na súa contorna.

Contidos
- Asentamentos e actividades da contorna.

UD	Título da UD	Duración
5	Comunicámonos	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.4 - Construír unha imaxe positiva propia e aceptar a súa identidade manifestando confianza nas súas posibilidades e recoñecendo as súas limitacións	Forma unha imaxe positiva de sí mesmo e acepta a súa identidade, as súas limitacións e as súas posibilidades.	TI
CA2.2 - Manifestar sentimentos de seguridade persoal na participación en xogos e nas diversas situacións da vida cotiá, confiando nas propias posibilidades e mostrando iniciativa.	Confía nas súas posibilidades de acción e movemento nos seus xogos e demais actividades cotiás.	
CA2.6 - Ofrecer e pedir axuda en situacións cotiás valorando os beneficios da cooperación e da axuda entre iguais.	Solicita e ofrece axuda aos seus iguais.	
CA3.1 - Manexar diferentes obxectos, útiles e ferramentas en situacións de xogo e na realización de tarefas cotiás, mostrando un control progresivo e de coordinación de movementos de carácter fino.	Progresa no desenvolvemento da motricidade fina.	
CA3.5 - Respetar a secuencia temporal asociada aos acontecementos e actividades cotiás, adaptándose ás rutinas establecidas para o grupo e desenvolvendo comportamentos respectuosos cara ás demais persoas.	Respeta as rutinas e móstrase respectuoso coas demais persoas.	
CA4.3 - Participar con iniciativa en xogos e actividades colectivas relacionándose con outras persoas con actitudes de afecto e empatía e evitando todo tipo de discriminación.	Mostra iniciativa nos xogos aceptando as diferenzas dos seus iguais e sin discriminación.	
CA4.5 - Reproducir condutas, accións ou situacións a través do xogo simbólico en interacción cos seus iguais, identificando e rexeitando todo tipo de estereotipos.	Rexeita todo tipo de estereotipos no xogo simbólico cos seus iguais.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Coñecemento do corpo e da contorna a través dos sentidos e das súas funcións. Implicacións da discapacidade sensorial ou física na vida cotiá. - Participación no xogo como actividade pracenteira e fonte de aprendizaxe. Interiorización paulatina das normas de xogo. Dominio activo do ton e a postura en función das características dos obxectos, accións e situacións. - Ferramentas para a identificación, expresión, aceptación e control progresivo das propias emocións, sentimentos, vivencias, preferencias e intereses. - Estratexias de axuda e colaboración en contextos de xogo e rutinas.

Contidos

- Valoración do traballo ben feito: desenvolvemento inicial de hábitos e actitudes de esforzo, constancia, organización, atención e iniciativa.
- Valoración da necesidade de desenvolverse en espazos saudables identificando as condicións que os caracterizan. Colaboración no mantemento de ambientes limpos e ordenados.
- Identificación de situacións perigosas adoptando comportamentos axeitados na prevención de accidentes e enfermidades.
- Emprego responsable e axeitado de instrumentos, ferramentas e instalacións para previr accidentes e evitar situacións de risco.
- Habilidades socioafectivas e de convivencia: comunicación de sentimentos e emocións e pautas básicas de convivencia que inclúan o respecto á igualdade e o rexeitamento de calquera tipo de discriminación.
- Estratexias de autorregulación da conduta. Empatía e respecto.

UD	Título da UD	Duración
6	Para qué serven as plantas?	40

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.6 - Participar en contextos de xogo dirixido e espontáneo axustándose ás súas posibilidades persoais e mostrando destrezas motoras e habilidades manipulativas cada vez máis axustadas	Amosa interese por participar no xogo dirixido e no espontáneo progresando nas súas destrezas e habilidades.	TI
CA1.8 - Manexar diferentes obxectos, útiles e ferramentas en situacións de xogo e na realización de tarefas cotiás, mostrando un control progresivo e de coordinación de movementos de carácter fino	Progresa no desenvolvemento da motricidade fina.	
CA2.5 - Adquirir un nivel mínimo de tolerancia á frustración e ser capaz de adaptar o seu comportamento a diferentes situacións.	Adáptase a diferentes situacións aceptando os seus erros e mellorando a súa actuación nos seus xogos e movementos.	
CA2.7 - Expresar inquietudes, gustos e preferencias mostrando satisfacción e seguridade sobre os logros conseguidos.	Amosa satisfacción e seguridade nos logros conseguidos.	
CA3.3 - Identificar situacións de risco e actuar coherentemente ante elas, aceptando as normas.	Recoñece as situacións de risco e cumpre as normas.	
CA3.5 - Respetar a secuencia temporal asociada aos acontecementos e actividades cotiás, adaptándose ás rutinas establecidas para o grupo e desenvolvendo comportamentos respectuosos cara ás demais persoas.	Respeto as rutinas e móstrase respectuoso coas demais persoas.	
CA4.4 - Relacionarse de maneira asertiva, con tolerancia e eficacia coas persoas coas que interacciona nas súas rutinas diarias e nas súas actividades cotiás.	Ten unha boa relación coas persoas coas que interacciona.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA4.5 - Reproducir condutas, accións ou situacións a través do xogo simbólico en interacción cos seus iguais, identificando e rexeitando todo tipo de estereotipos.	Rexeita todo tipo de estereotipos no xogo simbólico cos seus iguais.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Adquisición das nocións básicas de orientación e coordinación de movementos e control progresivo da coordinación, ton, equilibrio e desprazamentos co fin de adquirir autonomía na realización das tarefas. - Participación no xogo como actividade pracenteira e fonte de aprendizaxe. Interiorización paulatina das normas de xogo. Dominio activo do ton e a postura en función das características dos obxectos, accións e situacións. - Estratexias de axuda e colaboración en contextos de xogo e rutinas. - Aceptación construtiva de erros e correccións: manifestacións de superación e logro. - Valoración do traballo ben feito: desenvolvemento inicial de hábitos e actitudes de esforzo, constancia, organización, atención e iniciativa. - Identificación de situacións perigosas adoptando comportamentos axeitados na prevención de accidentes e enfermidades. - Emprego responsable e axeitado de instrumentos, ferramentas e instalacións para previr accidentes e evitar situacións de risco. - Habilidades socioafectivas e de convivencia: comunicación de sentimentos e emocións e pautas básicas de convivencia que inclúan o respecto á igualdade e o rexeitamento de calquera tipo de discriminación. - Fórmulas de cortesía e interacción social positiva. Actitude de axuda e cooperación. A resposta empática á diversidade debida a distintas formas de discapacidade e ás súas implicacións na vida cotiá.

UD	Título da UD	Duración
7	Os animais tamén medran	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.8 - Manexar diferentes obxectos, útiles e ferramentas en situacións de xogo e na realización de tarefas cotiás, mostrando un control progresivo e de coordinación de movementos de carácter fino	Progresa no desenvolvemento da motricidade fina.	TI
CA2.5 - Adquirir un nivel mínimo de tolerancia á frustración e ser capaz de adaptar o seu comportamento a diferentes situacións.	Adáptase a diferentes situacións aceptando os seus erros e mellorando a súa actuación nos seus xogos e movementos.	
CA2.7 - Expresar inquietudes, gustos e preferencias mostrando satisfacción e seguridade sobre os logros conseguidos.	Amosa satisfacción e seguridade non logros conseguidos.	
CA2.8 - Participar con iniciativa en xogos e actividades colectivas relacionándose con outras persoas con actitudes de afecto e empatía, aceptando as diferenzas individuais e evitando todo tipo de discriminación.	Amosa interese polos xogos colectivos aceptando as diferenzas cos seus iguais.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA3.3 - Identificar situacións de risco e actuar coherentemente ante elas, aceptando as normas.	Recoñece as situacións de risco e cumpre as normas.	
CA3.5 - Respetar a secuencia temporal asociada aos acontecementos e actividades cotiás, adaptándose ás rutinas establecidas para o grupo e desenvolvendo comportamentos respectuosos cara ás demais persoas.	Respeta as rutinas e móstrase respectuoso coas demais persoas.	
CA4.4 - Relacionarse de maneira asertiva, con tolerancia e eficacia coas persoas coas que interacciona nas súas rutinas diarias e nas súas actividades cotiás.	Ten unha boa relación coas persoas coas que interacciona.	
CA4.5 - Reproducir condutas, accións ou situacións a través do xogo simbólico en interacción cos seus iguais, identificando e rexeitando todo tipo de estereotipos.	Rexeita todo tipo de exterioritipos no xogo simbólico cos seus iguais.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Adquisición das nocións básicas de orientación e coordinación de movementos ¿control progresivo da coordinación, ton, equilibrio e desprazamentos¿ co fin de adquirir autonomía na realización das tarefas. - Participación no xogo como actividade pracenteira e fonte de aprendizaxe. Interiorización paulatina das normas de xogo. Dominio activo do ton e a postura en función das características dos obxectos, accións e situacións. - Estratexias de axuda e colaboración en contextos de xogo e rutinas. - Aceptación construtiva de erros e correccións: manifestacións de superación e logro. - Identificación de situacións perigosas adoptando comportamentos axeitados na prevención de accidentes e enfermidades. - Emprego responsable e axeitado de instrumentos, ferramentas e instalacións para previr accidentes e evitar situacións de risco. - Habilidades socioafectivas e de convivencia: comunicación de sentimentos e emocións e pautas básicas de convivencia que inclúan o respecto á igualdade e o rexeitamento de calquera tipo de discriminación. - Fórmulas de cortesía e interacción social positiva. Actitude de axuda e cooperación. A resposta empática á diversidade debida a distintas formas de discapacidade e ás súas implicacións na vida cotiá.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Nesta área de 5º E.I. , Crecemento en Harmonía, deberemos ter en conta que toda a experiencia dos nenos e das nenas pasa polo coñecemento, o dominio e o coidado do propio corpo, e máis neste primeiro curso do segundo ciclo no que están a iniciar as primeiras etapas do desenvolvemento na súa relación coa contorna máis aló do seu núcleo familiar. Como aula e escola deberemos dar resposta propocionando o contexto adecuado e o acompañamento necesario para que estas nenas e estos nenos descubran o pracer que lles proporcioana a actividade por iniciativa propia nun ambiente de seguridade e tranquilidade.

Teremos sempre en consideración a adaptación dos procesos de ensino e aprendizaxe ás características persoais, necesidades, intereses e estilo cognitivo de cada nena ou neno. Atenderemos ao desenvolvemento psicomotor, á adquisición paulatina do control de sí mesmo e ao proceso gradual da construción da propia identidade. Neste proceso, partiremos da experientación libre da súa propia motricidade e avanzaremos cara a unha progresiva autonomía.

Debemos potenciar e guiar a construción dunha autoimaxe positiva creando un clima de seguridade e afecto na aula

para que o alumnado se exprese con confianza con respecto e aceptación polo grupo. Nesta idade prodúcese o descubrimento da sexualidade. É imprescindible polo tanto identificar e erradicar calquera discriminación oculta que puidese existir na contorna escolar e educar ao alumnado no respecto a todas as manifestacións sexuais presentes na súa realidade. Tamén atenderemos o desenvolvemento da afectividade traballando o recoñecemento, a expresión e o control progresivo das emocións e dos sentimentos.

Dentro da metodoloxía deste programación destacamos:

- As unidades didácticas terán actividades adaptadas aos diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado. Estas actividades buscarán a exploración e manipulación de diversos materiais, xerando curiosidade e culminando con sinxelas creación do alumnado.
- Ao longo das actividades empregaremos dinámicas individuais, de parella, grupos ou equipos (fomentando o traballo colaborativo e cooperativo) e de gran grupo.
- Deben estar moi presentes no deseño das actividades os principios do Deseño Universal de Aprendizaxe, ofertando dentro dunha mesma actividade, diferentes maneiras de acceder a información, diferentes xeitos de expresarse, e diferentes maneiras de motivar ao alumnado.
- Para conseguir máis significatividade nas aprendizaxes do alumnado empregaremos estratexias que axuden a conseguilo seguindo os principios básicos da neuroeducación no que di que o alumnado ten que sentir interese polo tema para activar as súas conexións neuronais. Isto irá acompañado de actividades que faciliten a capacidade de aprender do noso alumnado tales como rutinas de pensamento, esquemas visuais...
- Nesta programación empregárase un enfoque activo á hora de deseñar as actividades, buscando sempre que as persoas alumnas sexan as protagonistas activas das súas aprendizaxes. Ofreceranse sempre actividades onde se desenvolvan diferentes tipos de habilidades e capacidades. Para acadalo empregaremos unha organización espacial acorde que permita levar a cabo diferentes propostas á vez e que o alumnado teña variedade para realizar. Destacarán os ambientes de aprendizaxe, recunchos, estacións de traballo...
- O traballo con ferramentas tecnolóxicas estará sempre orientado cara o emprego destas como xeradoras de contidos e non transmisoras pasivas de información. O alumno iniciárase no seu emprego de forma transversal pero sempre dende unha maneira responsable, respetando os tempos de uso, minimizando a exposición ás pantallas e empregando recursos acordes a súa idade e estado madurativo.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Ferramentas tecnolóxicas: Ordenador de aula, proxector, conexión a internet, reproductor musical.
Material funxible: convencionais e non convencionais
Material sensorial: bandexas para a escritura sensorial (area, fariña...), alfombra sensorial.
Material visual: carteis, imaxes, láminas
Biblioteca de centro, de aula, libros, contos...
Material curricular: Currículum, P.E....
Material artístico: pinturas, plastilina, refugallo, teatro de sombras, Kamisibí, títeres.
Material de psicomotricidade: gomaespuma, cordas, aros, balóns, táboas de equilibrio...
Material non estruturado: de refugallo, elementos naturais, pezas soltas...
Material de xogo simbólico: cociña, o banco do carpinteiro, maletín de médico...

Comunidade educativa (Alumnado, persoal docente e non docente, familias) e calquera persoa que interveña na vida do centro (visitas,etc)
Proporcionados pola contorna, nun amplo sentido: todo o que se nos poida ofrecer no contexto que nos rodea. (parques, biblioteca Concello, etc)
Instrumentos musicais: pandeiretas, cascabeis, claves, castañuelas, maracas...

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Esta avaliación será entendida como un proceso que leva implícito unha serie de acordos para a posterior planificación do proceso educativo baseado na análise tanto das competencias clave do alumnado como das necesidades do grupo.

Na primeira unidade do curso levarase a cabo a avaliación inicial ou diagnóstica a través de:

- Observación directa, sistemática e rexistrada da participación do alumnado nas actividades e propostas didácticas.
- Análise das producións plásticas, escritas, musicáis, etc realizadas polo alumnado
- _Revisión dos informes do alumnado do curso anterior.

- Diagnóstico do estado físico, emocional, coñecementos previos e limitacións de cada alumna e alumno.

Suliñar o factor preventivo da avaliación inicial na atención á diversidade, tanto como medio para a identificación temprana das necesidades educativas como para proceder á aplicación das medidas que se consideren necesarias.

Esta avaliación inicial realizarase unha vez superado o período de adaptación de 5º de E.I. e terase en conta a información obtida durante este período, pero agardarase a que o alumno se amose adaptado de novo ás rutinas e a realidade presente da aula.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

Os criterios de cualificación están marcados pola consecución dos criterios para cada unidade didáctica segundo as táboas de indicadores que se elaborarán seguindo a escala de estimación: sen dificultade, en proceso, con dificultade de forma que, o alumno/a obterá a súa cualificación en función do grado de consecución observado pola mestra/e.

Para levar a cabo esta cualificación basearemonos na observación directa, no rexistro diario e nos datos relevantes no desenvolvemento do alumnado que revistan interese para a vida escolar.

Criterios de recuperación:

Este apartado non procede nesta etapa educativa

6. Medidas de atención á diversidade

Son entendidas como o conxunto de medidas, ordinarias e extraordinarias, que teñen por finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes necesidades, características, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións e intereses, así como á situación social, cultural e de saúde de todo o alumnado, con especial atención a finalidade preventiva, adaptando a práctica educativa ás características persoais do noso grupo e alumnado, así como aos seus intereses e necesidades, e a consideración da diversidade como un valor, defendendo así un modelo inclusivo que potencie a metodoloxía baseada na diversidade, igualdade de oportunidades, e colaboración e tamén na cultura tecnolóxica e innovadora, aproveitando as posibilidades das TIC para o alumnado (apps para estimulación da

linguaxe, razonamento, atención, etc)

Para atender o distinto grao de madurez que presenta o alumnado de 5º de E.I adecuaremos a xestión da aula ás súas características e levaremos a cabo medidas como:

- Organizar o aula de forma accesible, adecuaremos tempos e rutinas en base ás súas necesidades fisiolóxicas, afectivas...
- Adecuar a programación didáctica. Realizarase unha interpretación flexible do curriculum axustada ao grupo clásico e ao alumnado con NEAE.
- Utilizar metodoloxía colaborativa e cooperativa, seguindo as liñas marcadas no P.E. do centro, propoñendo diferentes medios de acceder á información, de expresarse e de motivar ao alumno.
- Adaptar os tempos, instrumentos e procedementos de avaliación, usando os que mellor se adapten ás características do alumnado.
- Aproveitar as posibilidades das TIC para todo tipo de alumnado utilizando diferentes apps para estimulación da linguaxe, o razonamento e a atención.
- Buscar de maneira continua interactuar co alumnado de NEAE, estimulando a súa iniciativa e promovendo o interese por aprender.
- Secuenciar as tarefas, incluso con referencias visuais como pictos e axendas.
- Traballar con axudas directas e demostracións.
- Evitar tarefas repetitivas sen interese para o alumnado que podan facer aparecer conductas disruptivas, a non ser o caso daqueles alumnos que, polas súas necesidades, necesiten este tipo de actividades para reforzar aprendizaxes e aportar seguridade.
- Primar o esforzo e non o resultado, intentando sempre reforzar a autoestima.
- Transmitir a información de maneira clara, concisa e con frases/explicacións cortas.
- Ofrecer sempre situacións de éxito, para ir aumentando a dificultade progresivamente.
- Ofrecer propostas onde o alumnado poida participar en base as súas capacidades.
- Intervenir educativamente sempre desde un enfoque multidisciplinar : titoría, D.O., familia ou titores legais, servicios sanitarios, sociais, etc.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7
ET.1 - Desenvolvemento emocional		X	X				
ET.2 - Hábitos de control corporal		X					
ET.3 - Pautas elementais de convivencia e relación social	X		X	X			
ET.4 - Coidado da contorna e dos seres vivos						X	X
ET.5 - Educación para o consumo responsable			X	X	X		
ET.6 - Educación igualitaria e libre de esteriotipos		X	X	X			

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visita de persoa experta.	En cada unidade invitaremos a unha persoa familiar do alumnado para que actúe como experto na materia que estamos a traballar.	X	X	X

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Contacontos	Programaremos varias sesións de contacontos ao longo do curso.	X	X	X
Saídas pola contorna.	En cada unidade realizaremos unha saída pola contorna para afondar no traballo na aula.	X	X	X
Saídas fóra da contorna	Estas saídas faranse no primeiro, segundo e terceiro trimestre. Serán: Unha visita ao PARQUE MÁXICO DE BONXE en Outeiro de Rei , roteiro com polas insuas do Miño, andainas polo Camiño de Santiago, unha polo Camiño Pimitivo (Bascuas- Lugo) e outras polo Camiño Francés. No mes de xuño faremos unha saída a Santiago de Compostela. Cada unha destas saídas será completada cunha xornada de convivencia entre mestres e alumnado.	X	X	X
Obradoiros	O alumnado levará a cabo diferentes obradoiros: disfraces, cantos de taberna , o mercado, bailes, panxoliñas...	X	X	X
Conmemoracións e festas	Participaremos nas distintas celebracións da comunidde educativa ao longo do curso.	X	X	X
Coidamos da nosa saúde	Fomentaremos unha alimentación saudable nas merendas do centro.	X	X	X
Horto de aula	No terceiro trimestre sementaremos e plantaremos plantas que logo coidaremos e no mes de xuño levarán o alumnado para as súas casas.			X

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Deseño das actividades adecuadas ao alumnado.
Elementos curriculares presentes nas actividades.
Instrumentos de avaliación eficaces e adecuados.
Contémplanse todas as NEAE no deseño das actividades.
Utilízase diversidade de materiais para acceder á información, para expresarse e para fomentar a motivación.
Promóvese o desenvolvemento de diferentes capacidades e habilidades.
Temporalización de actividades adecuada.
Empréganse diversos recursos didácticos.
Existe coordinación co equipo docente.
Promóvese a participación das familias.
A avaliación do alumnado utilízase para modificar o proceso de ensinanza aprendizaxe.

Tivéronse en conta os intereses do alumnado no deseño de actividades e propostas.

Individualización do proceso ás características de cada alumna/o.

Descrición:

Todos os indicadores de logro teranse en conta para recoller información sobre o proceso posibilitando modificacións e melloras.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Haberá un seguimento a través da aplicación Proens dende a coordinación de ciclo en infantil ao rematar cada trimestre.

9. Outros apartados